

Aleksandra Poznar

Wojna jako główny temat kampanii węgierskiego Fideszu w wyborach samorządowych i do Parlamentu Europejskiego

9 czerwca na Węgrzech odbędą się wybory do Parlamentu Europejskiego oraz wybory samorządowe. Kampania koalicji rządzącej oparta jest na straszeniu konfliktem zbrojnym, któremu „jedynie Fidesz może zapobiec”. Od rozpoczęcia wojny z Ukrainą narracja polityczna węgierskiej partii Fidesz opierała się na deklaratywnej neutralności państwa w obliczu konfliktu. Podnoszono kwestie obrony mniejszości węgierskiej w Ukrainie Zakarpackiej, a neutralność państwa była wykorzystywana jako narzędzie polityki wewnętrznej. Obecnie Viktor Orbán w swojej kampanii podważa również pokojowe działania NATO i UE, sugerując, że organizacje te bezpośrednio dążą do wojny na kontynencie.

W cotygodniowym wywiadzie dla Radia Kossuth z 24 maja 2024 r. premier Viktor Orbán przybliżył słuchaczom swoje przewidywania, które opierają się na założeniu, że Rosja nie zdecyduje się na atak na członka Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO)¹. Stwierdził przy tym, że trudna wojna, jaką Władimir Putin prowadzi obecnie w Ukrainie, świadczy o stanie rosyjskiego państwa, a fakt, że Ukraina wciąż walczy, wynika ze słabości Rosji, a nie z rosnącego potencjału militarnego Ukrainy. V. Orbán porównał obecną sytuację do tej sprzed obu wojen światowych i podkreślił, że niepokojącym trendem jest wysyłanie broni do Ukrainy: „to, co się dzieje w Brukseli i Waszyngtonie, jest przygotowaniem do bezpośredniego konfliktu zbrojnego i śmiało możemy to również nazwać przygotowaniem do przystąpienia Europy do wojny”². Oskarżenia pod adresem USA i UE o podleganie do wojny pojawiają się na Węgrzech systematycznie, jednakże od rozpoczęcia kampanii wyborczej dominują w debacie publicznej prowadzonej w mediach kontrolowanych przez rząd.

„Państwo nieuczestniczące” – strategia Węgier w NATO. „Ile jeszcze broni wyślemy? Ile więcej pieniędzy trzeba będzie wysłać?” – zapytał V. Orbán w wywiadzie, podkreślając czynnik materialny pomocy Ukrainie. Rząd Węgier jest zdania, że Ukraina jest niewypłacalna i skorumpowana, a przeznaczanie środków UE na pomoc wojenną stanowi marnowanie pieniędzy państw członkowskich. Prominentni politycy Fideszu przekonują, że państwa mające problemy z praworządnością – zarówno Polska, jak i Ukraina – uzyskały dostęp do funduszy UE, co w opinii Fideszu świadczy o stosowaniu podwójnych standardów przez Komisję Europejską. Wykorzystywany w kampanii motyw funduszy służy do ukazania wyborcom, że jedynym prawdziwym celem „Brukseli” jest atak na Węgry i Węgrów. Rząd w swojej kampanii wyborczej oskarża proukraińskie państwa regionu o wciąganie Węgier w wojnę. Według premiera V. Orbána „Węgry przestrzegają zobowiązań Sojuszu, ale obecnie nie ma [w jego opinii – przyp. autorki] wątpliwości, że planowanie wojny odbywa się w głównej kwaterze NATO w Brukseli, z udziałem grup roboczych rozwijających misję wojskową [...] węgierscy dyplomaci dali do zrozumienia, że nie popierają udziału w wojnie poza terytorium NATO, dlatego tak jakby jesteśmy tam, ale nas nie ma [...] jesteśmy państwem nieuczestniczącym”. Co ciekawe, zapowiedział też pracę nad klauzulą *opt-out*, która polega na tym, że Węgry jako członek NATO miałyby prawo odmówić uczestnictwa w misjach Sojuszu odbywających się poza jego terytorium. W ostatnich dniach pojawił się również nowy temat, do którego odnosi się minister P. Szijjártó. W medialnym briefingu, w którym uczestniczył 29 maja w Mińsku wraz ze swoim odpowiednikiem Siarhiejem Aleinikiem,

¹ Radiowy wywiad z premierem w Kossuth Rádió, https://soundcloud.com/orban-viktor-kozmedia/europa-haboruba-lepesenek-elokeszitesezajlik-20240524?utm_source=clipboard&utm_campaign=wtshare&utm_medium=widget&utm_content=https%253A%252F%252Fsoundcloud.com%252Fforban-viktor-kozmedia%252Feuropa-haboruba-lepesenek-elokeszitesezajlik-20240524 [31.05.2024].

² Ibid.

przekonywał, że Węgry „nie pozwolą na pobór młodych Węgrów na wojnę między Ukraińcami a Rosjanami”³. Jest to element węgierskiej narracji politycznej, który w rosyjskich i białoruskich mediach używany jest do celów propagandowych, a w Europie głęboko polaryzuje społeczeństwo oraz frustruje partnerów zachodnich.

W swojej kampanii koalicja rządząca przekonuje, że stawką wyborów do PE jest pokój. Partia Fidesz posługuje się hasłem „Tylko pokój! Tylko Fidesz!”, które sugeruje, że jedyną opcją dla obywateli chcących pokoju i stabilności jest poparcie w nadchodzących wyborach koalicji rządzącej. V. Orbán nakreślił swoją strategię jako „przekonanie jak największej liczby obywateli europejskich do głosowania na pokojowe partie, które niestety często mylone są z populistycznymi”⁴. Minister właściwy ds. europejskich János Bóka w swoich wystąpieniach publicznych podkreśla, jak ważną rolę odegrają „siostrzane, pokojowo nastawione partie europejskie”, tj. prezentujące narrację podobną do Fideszu, w dążeniach do rozmów pokojowych w sprawie Ukrainy. Wybory 9 czerwca, według polityków Fideszu, to bezpośrednia decyzja obywateli o tym, czy chcą dalszej wojny, czy nie. Wysokie poparcie dla Fideszu w wyborach zarówno lokalnych, jak i do PE będzie znakiem społecznej akceptacji dla prorosyjskiej polityki Węgrów. V. Orbán będzie ten fakt traktował jako argument na forum UE, legitymizując swoją agendę prezydencji w UE bezpośrednią wolą narodu wyrażoną w demokratycznym procesie.

Sytuacja wewnętrzna w partii Fidesz przed wyborami. Partia Fidesz jest niezmiennie głównym kandydatem do zwycięstwa w czerwcowych wyborach do PE na Węgrzech, a ostatnie sondaże wskazują na ok. 39-procentowe poparcie dla koalicji Fidesz-KDNP⁵. Warto podkreślić, że premier V. Orbán jest główną twarzą kampanii koalicji rządzącej i aktywnie działa na rzecz promocji jej programu. Z bardziej zaangażowanych w kampanię polityków Fidesz należy wyróżnić głównego kandydata na liście Fidesz-KDNP do PE Tamása Deutscha oraz dotychczasową rzecznikę rządu Alexandrę Szentkirályi, startującą na burmistrznię Budapesztu z ramienia koalicji rządzącej. Mimo dużej popularności rządu większość wydarzeń organizowanych przez partię Fidesz w ramach kampanii jest zamknięta dla mediów, a publiczność podlega wcześniejszej selekcji i zatwierdzeniu. Podczas forum zorganizowanego 17 maja 2024 r. w Kecskemét grono uczestników debatowało, oczywiście poza tematem wojny, nad strategią rządową wobec przyjętego kilka dni wcześniej paktu migracyjnego. Z doniesień medialnych wynika, że twardy elektorat Fideszu jest zmotywowany do pójścia na wybory, jednakże najwięcej nowych wyborców przyciąga partia Tisza Pétera Magyara, która obecnie jest głównym oponentem Fideszu w czerwcowych wyborach (zob. „Komentarze IEŚ” nr 1100). V. Orbán w swoim przekazie do wyborców stawia przede wszystkim na kwestie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, które od miesięcy podnoszone są przez polityków Fideszu w różnych wymiarach. Bezpośrednie starcie militarne i wojna nuklearna są przedstawiane jako potencjalny skutek wysłania żołnierzy NATO do Ukrainy, do którego – jak przekonuje premier w swoim spocie programowym – dąży cały Zachód w ferworze gorączki wojennej⁶.

Deklaratywne działania pokojowe rządu Fidesz a kontekst międzynarodowy. 23 maja 2024 r. węgierscy dyplomaci na forum ONZ zagłosowali przeciwko rezolucji potępiającej ludobójstwo w Srebrenicy. Węgry znalazły się wśród 19 państw, obok m.in. Chin, Białorusi, Rosji i Serbii, które odrzuciły pomysł potępienia aktów gloryfikacji osób

³ Post P. Sziijártó w mediach społecznościowych,

https://www.facebook.com/plugins/post.php?href=https%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2Fsziijarto.peter.official%2Fposts%2Fpfbid0CNmw5UK7FySbtKY7nNRZbhfjJRdfnh3QWdzUXR3Jw3FGV3flfNaws1J77YjCrG98l&show_text=true&width=500&is_previ ew=true%22%20width=%22500%22%20height=%22753%22%20style=%22border:none;overflow:hidden [31.05.2024].

⁴ Radiowy wywiad z premierem w Kossúth Radió, <https://soundcloud.com/orban-viktor-kozmedia/europa-haboruba-lepesenek-elokeszitesezajlik>

https://cdn.rtl.hu/8f/6b/image_1feb10c6b2d4ac4cc8c5dbe6bb99?size=w1440 [31.05.2024].

⁵ Zavecz Research Center, węgierskie preferencje wyborcze 2024 do PE,

https://cdn.rtl.hu/8f/6b/image_1feb10c6b2d4ac4cc8c5dbe6bb99?size=w1440 [31.05.2024].

⁶ Zob. Spot Fideszu, <https://www.facebook.com/FideszHU/videos/991693755259211> oraz wywiad premiera V. Orbána o tym, dlaczego wybory do PE są ważne dla przyszłego pokoju w Europie, <https://www.fidesz.hu/hirek/haborurol-es-bekerol-szol-a-junius-9-ei-valasztas> [31.05.2024].

skazanych przez sądy międzynarodowe za zbrodnie wojenne, zbrodnie przeciwko ludzkości i ludobójstwo⁷. Decyzja ta ma polityczne znaczenie dla rządu Węgier ze względu na bliskie relacje V. Orbána i Milorada Dodika, prezydenta Republiki Serbskiej. M. Dodik w kwietniu 2024 r. odznaczył premiera Węgier, podobnie jak rok wcześniej Władimira Putina, orderem za zasługi⁸. Ze względu na pogłębiające się relacje bilateralne oraz strategiczne cele obu państw, Republika Serbska, tak jak i całe Bałkany Zachodnie, stała się priorytetem węgierskiej prezydencji w Radzie UE, która rozpocznie się 1 lipca 2024 r. Biorąc pod uwagę nadchodzące wybory do PE, politycy partii Fidesz podkreślają, że program prezydencji będzie w dużej mierze zależał od wyników tych wyborów. Rozkład sił na poziomie europejskim zadecyduje o charakterze agendy i strategicznych planach węgierskiej prezydencji, jednakże – jak zapewniają V. Orbán i minister J. Bóka – celem nadrzędnym jest pogłębienie współpracy UE z Bałkanami Zachodnimi i przybliżenie ich członkostwa we Wspólnocie. Interesująca w tym kontekście jest również decyzja Węgier o zablokowaniu wspólnej deklaracji państw członkowskich UE w sprawie „ustawy o agentach zagranicznych” w Gruzji (zob. „[Komentarze IEŚ](#)”, nr 1131). Zablokowanie tej decyzji tłumaczone było przez Węgry kwestią nieingerencji w politykę wewnętrzną demokratycznie wybranego rządu.

Wnioski

- Fidesz w swojej kampanii w 2024 r. używa tej samej strategii, która 2 lata wcześniej przyniosła mu niekwestionowane zwycięstwo w wyborach parlamentarnych. Narracja partii skupia się na bezpośrednim zagrożeniu wojną oraz strachu przed konfliktem zbrojnym i jest stosowana w celu pogłębienia istniejących podziałów politycznych w państwie.
- Końcówka kampanii zdominowana jest przez hasła dyskredytujące działania UE, zwłaszcza inicjatywy opierające się na nowych pomysłach dotyczących bezpieczeństwa. Kampania Fideszu nie pozostaje również obojętna wobec dyskusji na szczęblu NATO. V. Orbán wprost zaznaczył, że Węgry nie będą uczestniczyć w sojuszniczych projektach pomocy Ukrainie na jej terytorium i zapowiedział klauzulę *opt-out*. Węgierski rząd skrytykował ponadto starania Polski o przystąpienie do programu *nuclear sharing*, twierdząc, że inicjatywa ta jest jedynie drogą do eskalacji konfliktu.
- Pokojowa polityka rządu na Węgrzech na kilka tygodni przed wyborami jest oparta na zaprzeczaniu, że istnieje niebezpieczeństwo dla NATO ze strony Rosji. Jednocześnie rząd wysuwa dokładnie ten sam argument w polityce wewnętrznej i w kampanii wyborczej, starając się przekonać obywateli, że zagrożenie wojną na Węgrzech jest realne. Dualizm, który przed wyborami ma na celu zmotywowanie twardego elektoratu Fideszu, po wyborach również będzie stałą częścią narracji politycznej partii rządzącej.

⁷ Zob. Rezolucja ONZ z 23 maja 2024 r., <https://press.un.org/en/2024/ga12601.doc.htm> oraz dokument o Dniu Pamięci Ofiar, <https://documents.un.org/doc/undoc/ltd/n24/140/80/pdf/n2414080.pdf?token=FBBOqF6rxZ6MxT0IL&fe=true> [31.05.2024].

⁸ Zob. film z wręczenia orderu, https://www.facebook.com/watch/?ref=embed_video&v=729302572715871 [31.05.2024].